

Un problema d'identitat

Jaume Pomar

La *mancha humana* és una d'aquestes pel·lícules que, adesiara, molt de tant en tant, em reconcilien amb el cine contemporani. Certament, el director, Robert Benton, fa alguns lustres ens havia enlluernat amb aquell *Kramer contra Kramer*, un film d'impacte al voltant d'una agra problemàtica del nostre temps: el paper que juga un infant en el divorci dels pares i les conseqüències d'utilitzar el fill en un drama del qual són protagonistes centrals i principals l'home i la dona que conformen el matrimoni.

Ara, amb *La mancha humana*, Benton planteja una visió crítica de la societat nord-americana en temps i llocs concrets, a partir de la novel·la de Philip Roth (Newark, 1933) *The Human Stain*. Roth, un dels més brillants representants de la denominada «escola jueva novaiorquesa», incideix en un problema d'identitat racial pel que fa a la personalitat del protagonista, que, sota la pressió ambiental, ha volgut encobrir la procedència familiar negra pensant que així podrà realitzar-se dins la vida sense entrebancs. L'oponent és una dona que ha suportat al llarg de la vida abusos sexuals i maltractes domèstics. La mort dels seus dos fills l'ha colpejat durament, duent-la fins a l'entretela del seu procés biogràfic. Entre ells dos, malgrat la diferència de edat que frega els trenta anys, s'esdevé una història d'amor d'alt voltatge eròtic i sentimental; d'incert futur, però apassionant i apassionada.

Robert Benton ens conta la història des de la contemporaneïtat en una ciutat universitària de províncies d'Es-

tats Units. És el moment àlgid de l'escàndol del president Clinton amb la becària Mónica Lewinsky, saturant l'atmosfera del campus universitari, on un vell catedràtic de literatura clàssica, rector de la universitat, és acusat improcement de xenofòbia i racisme. El fet ocasiona la mort de la seva esposa, la pèrdua de la càtedra i el descrèdit. Apareix en la seva vida una dona jove i se sent renovat en el desig de viure i en la capacitat de menyspreu envers una societat hipòcrita que de la correcció política n'ha fet una immoralitat immensa, incommensurable.

Amb estil impecable, de bon mestre que sap contar bé una història, el guionista Nicholas Meyer, mitjançant la tècnica del *flash back*, ens introdueix en el passat del protagonista per mostrar el seu passat tèrbol de renúncies a les arrels per tal de poder envestir la vida amb probabilitats d'èxit. I només amb la narració d'aquesta covardia, se'ns informa de la formidable pressió que la generació de Philip Roth encara patí, molt directament, damunt la pròpia carn. L'amor és així una sortida d'emergència, per a un home i una dona paradigmes dels perdedors dins aquests temps que vivim, morint, dia per dia.

Les interpretacions d'Anthony Hopkins i Nicole Kidman, al meu entendre (i sé que en això no vaig d'acord amb una part de la nostra crítica especialitzada), són senzillament magistrals. Ell dóna, una vegada més, una extraordinària gamma de matisos que arriba a un punt molt alt quan balla el *Cheek to cheek* d'Irving Berlin amb un Gary Sinise que està també encertat en el paper de l'escriptor amic

del catedràtic, un altre fracassat, a la seva manera. Certament, el físic de Hopkins no era el més adient per a fer versemblant una ascendència negra; però ell ha sabut reinterpretar el personatge, com fan els grans, se l'ha fet seu i ens mostra, dins la maduresa, allò que podem suposar ha estat el procés de tota una vida de reconstrucció personal a partir d'uns pressupòsits que l'han posat al marge de l'autenticitat.

Pel que fa a Nicole Kidman he de dir que, avui com avui, és la meua afinitat electiva per excel·lència. Com a actriu, com a físic, com a personalitat, com a tot. Se l'ha volgut criticar pensant en l'estil de dona que representa dins la vida, educada, burgesa, un punt convencional, protegida de tots els mals del món per murs de protecció poderosos. I això és voler oblidar que també ha encarnat a la pantalla amb èxit una Virginia Woolf indefensa, lletja i desequilibrada, o la ballarina i cantant de *Moulin rouge*, que les mares de família conservadora no trobarien recomanable en el paper de nora. A *La mancha humana* ens fa profundament atractiva i convincent aquesta personalitat cantelluda i abrupta que ha tastat una part considerable de fel dins la vida. Per això mateix, mostra un tarannà violent, indòmit, amb un punt de salvatgisme adquirit al llarg de vint i tants anys de fugida d'unes realitats que no li han estat gens amables i que l'han aclaparada amb l'estretor de les seves misèries.

Si em voleu escoltar, amics i coneguts, no us perdeu per res del món aquesta pel·lícula. ■

